

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/93/2006

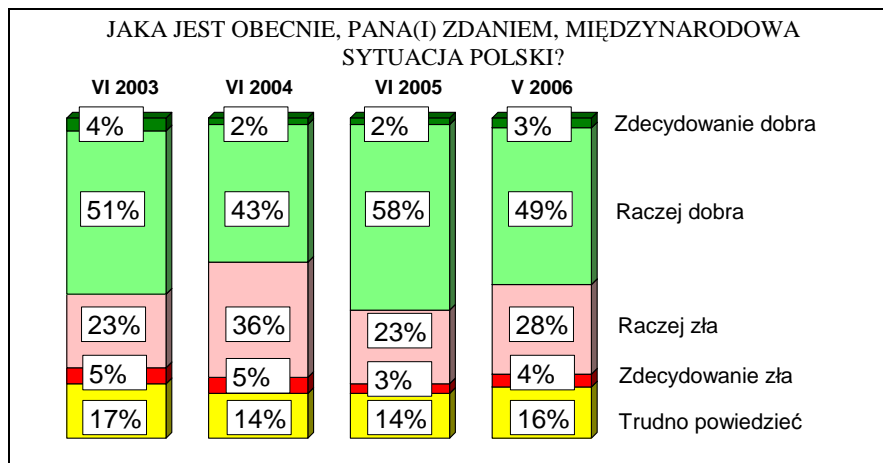
POSTRZEGANIE SYTUACJI POLSKI NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

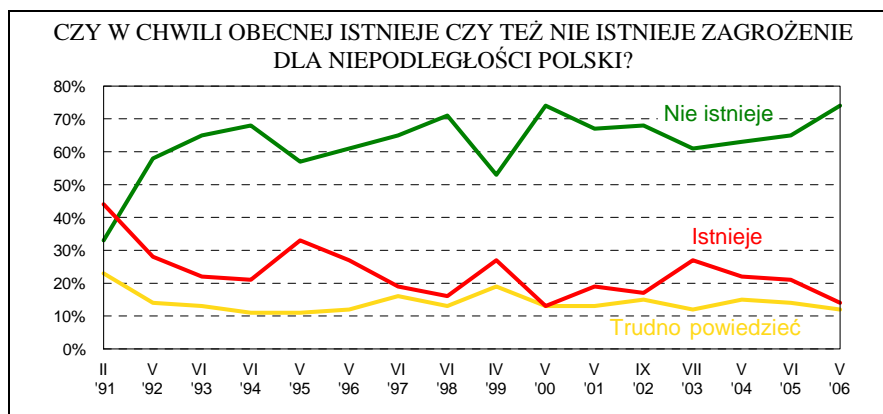
WARSZAWA, CZERWIEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ❑ Wprawdzie obecnie sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest postrzegana gorzej niż przed rokiem, jednak nadal wyraźnie przeważają opinie pozytywne.

- ❑ Od ubiegłego roku wyraźnie zmalało poczucie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa Polski. Dotychczas tak niski poziom poczucia tego rodzaju zagrożenia zanotowaliśmy tylko raz, rok po wejściu Polski do NATO.

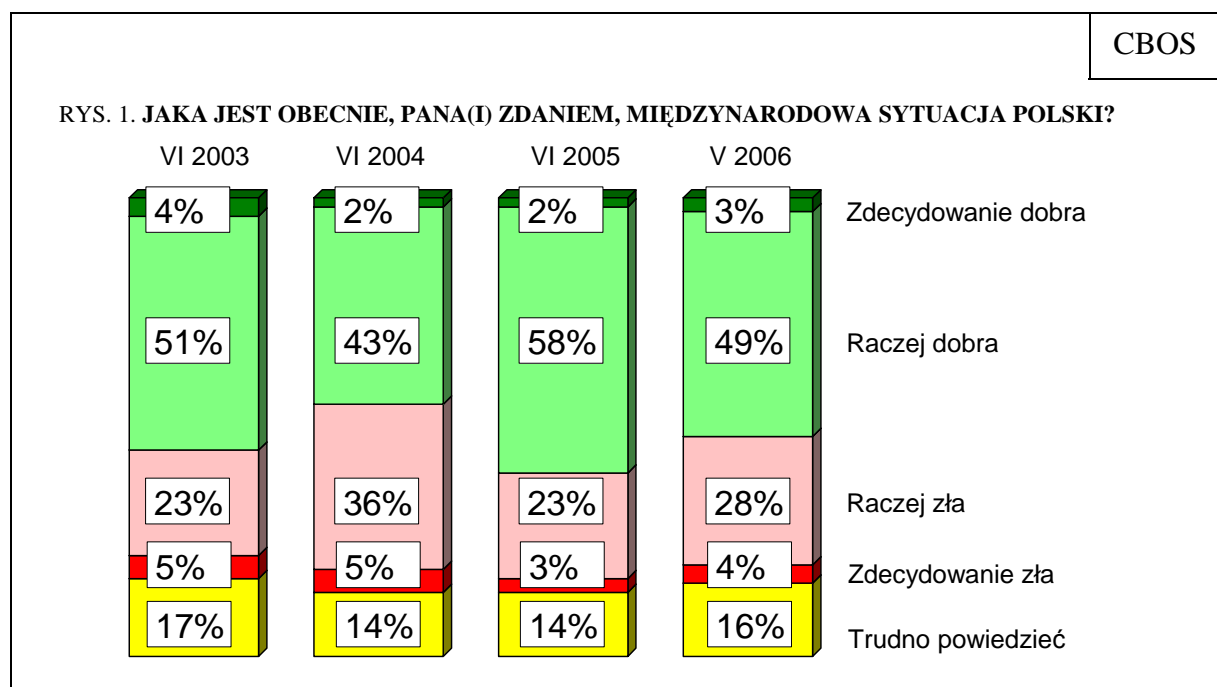

- ❑ Pozytywnym opiniom o sytuacji Polski na arenie międzynarodowej, a także dobrym ocenom polskiej polityki zagranicznej w zakresie ochrony interesów kraju sprzyja większe zainteresowanie polityką, a więc lepsza orientacja w tych sprawach. Mniejsze zainteresowanie polityką wiąże się z przekonaniem, że niepodległość kraju może być zagrożona.
- ❑ W ciągu ostatniego roku zaszła wyraźna zmiana w poglądach na sytuację Polski na arenie międzynarodowej wśród przeciwników integracji Polski z Unią Europejską. Zmniejszyła się wśród nich liczba osób oceniających negatywnie tę sytuację, a także politykę zagraniczną Polski dotyczącą ochrony interesów kraju. Wprawdzie nadal przeciwnicy integracji częściej niż zwolennicy mają krytyczne opinie w tych kwestiach, ale różnice między tymi grupami są znacznie mniejsze.

Przynależność Polski do dwóch najważniejszych struktur świata zachodniego - Paktu Północnoatlantyckiego od siedmiu lat, a Unii Europejskiej od dwóch lat - nie przesądza sama przez się o stabilności pozycji kraju na arenie międzynarodowej. Od pewnego czasu wyraźnie gorsze są stosunki polsko-rosyjskie, a i relacje z drugim wielkim sąsiadem - Niemcami nie są obecnie tak dobre jak w latach dziewięćdziesiątych. W jakim stopniu te meandry polityki zagranicznej znajdują odbicie w potocznej opinii?

OCENA SYTUACJI POLSKI NA FORUM MIĘDZYNARODOWYM

Obecnie sytuacja kraju na arenie międzynarodowej jest postrzegana¹ gorzej niż przed rokiem. Wprawdzie jako dobrą ocenia ją nieco ponad połowa Polaków (52%), jednak przed rokiem opinię taką wyrażało 60%. Z drugiej strony jako złą postrzega ją co trzeci badany (32%), podczas gdy przed rokiem - co czwarty (26%).

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia (192) przeprowadzono w dniach od 12 do 15 maja 2006 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=991).

Także odpowiedzi na pytanie zadane wprost o to, czy sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest lepsza czy też gorsza, niż była rok temu, wskazują na dość wyraźne pogorszenie opinii w porównaniu z rokiem ubiegłym.

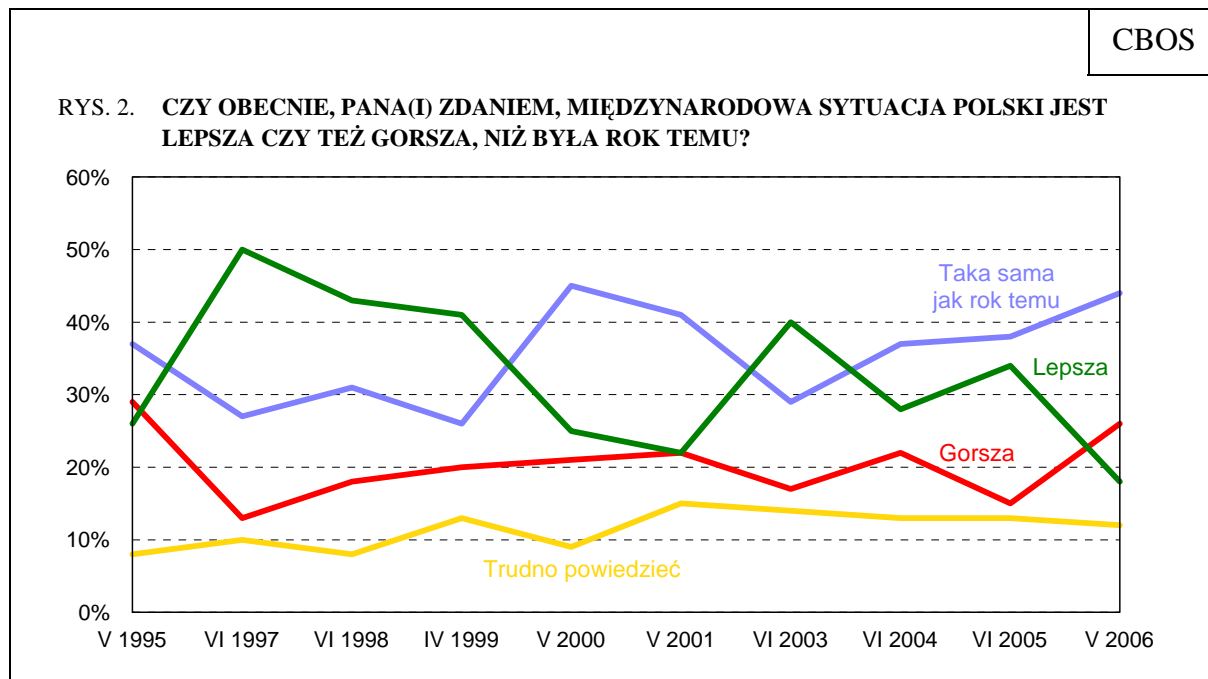

Tabela 1

Czy obecnie, Pana(i) zdaniem, międzynarodowa sytuacja Polski jest lepsza czy też gorsza, niż była rok temu?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	V '95	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	VI '03	VI '04	VI '05	V '06
	w procentach									
Zdecydowanie lepsza	3	13	6	8	4	3	6	3	4	2
Raczej lepsza	23	37	37	33	21	19	34	25	30	16
Lepsza	26	50	43	41	25	22	40	28	34	18
Taka sama jak rok temu	37	27	31	26	45	41	29	37	38	44
Raczej gorsza	24	11	16	18	17	19	15	19	13	23
Zdecydowanie gorsza	5	2	2	2	4	3	2	3	2	3
Gorsza	29	13	18	20	21	22	17	22	15	26
Trudno powiedzieć	8	10	8	13	9	15	14	13	13	12

Trzeba też zwrócić uwagę, że pozytywne opinie o sytuacji Polski na forum międzynarodowym są tym częstsze, im większe zainteresowanie polityką. Badani deklarujący² duże, a zwłaszcza bardzo duże zainteresowanie polityką - a więc lepiej zorientowani

² Swoje zainteresowanie polityką badani określali na pięciostopniowej skali opisanej w sposób następujący: bardzo duże - uważnie śledzę prawie wszystko, co się dzieje w polityce; duże - dość uważnie śledzę to, co się dzieje w polityce; średnie - śledzę jedynie główne wydarzenia; niewielkie - często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia; żadne - praktycznie mnie to nie interesuje.

w sprawach politycznych - w zdecydowanej większości uważają, że obecnie sytuacja Polski w świecie jest dobra. Ponadto wśród respondentów deklarujących bardzo duże zainteresowanie polityką co trzeci jest zdania, że sytuacja ta jest lepsza niż przed rokiem, a tylko co czwarty ma przeciwną opinię na ten temat.

Z drugiej strony - mniejsze zainteresowanie polityką nie tylko wpływa na częstsze negatywne opinie w tym względzie, ale także na rzadsze dostrzeżenie poprawy w ostatnim roku. Jednocześnie częstotliwość konstatowania negatywnych zmian w sytuacji Polski w świecie jest na różnych szczeblach zainteresowania polityką mniej więcej tak samo częsta.

Tabela 2

Jaka jest obecnie międzynarodowa sytuacja Polski?	Wskazania respondentów, którzy deklarują zainteresowanie polityką:				
	bardzo duże	duże	średnie	małe	żadne
	w procentach				
Dobra	71	63	58	45	32
Zła	22	29	33	36	30
Trudno powiedzieć	7	8	10	19	38

Tabela 3

Czy sytuacja międzynarodowa Polski jest lepsza czy gorsza, niż była rok temu?	Wskazania respondentów, którzy deklarują zainteresowanie polityką:				
	bardzo duże	duże	średnie	małe	żadne
	w procentach				
Lepsza	34	25	18	17	12
Taka sama	42	45	47	44	36
Gorsza	24	25	30	25	16
Trudno powiedzieć	0	5	5	14	36

Może to oznaczać, że negatywne opinie o sytuacji Polski na arenie międzynarodowej przynajmniej po części wynikają ze swoiście stereotypowego jej postrzegania, bywają przejawem znanej skądinąd skłonności do „czarnowidztwa”, podczas gdy lepsza orientacja w tych sprawach sprzyja ocenom bardziej wyważonym. Trzeba tu dodać, że pozytywnym ocenom w tej kwestii sprzyja wyższy poziom wykształcenia. Wykształcenie jest wprawdzie związane, ale jednak nie tożsame ze stopniem zainteresowania polityką, natomiast wyższy poziom wykształcenia na ogół sprzyja lepszej orientacji w sprawach politycznych.

Jeszcze jednym czynnikiem różnicującym opinie o sytuacji Polski na arenie międzynarodowej jest stosunek do rządu.

Badani określający się jako obojętni wobec rządu, a zwłaszcza jako jego przeciwnicy, są bardziej krytyczni w ocenie sytuacji kraju na arenie międzynarodowej niż zwolennicy obecnego gabinetu. Jest to zapewne wynik tego, że przeciwnicy rządu zwracają przede wszystkim uwagę na to, co negatywnie świadczy o działalności rządu, w tym także o jego posunięciach na arenie międzynarodowej. Taką interpretację potwierdza fakt, że różnica w ocenach formułowanych przez zwolenników i przeciwników rządu jest szczególnie widoczna wtedy, gdy pytamy o zmianę sytuacji w ciągu ostatniego roku, a więc w okresie, za który odpowiada obecny gabinet.

Tabela 4

Jaka jest obecnie międzynarodowa sytuacja Polski?	Wskazania			
	zwolenników rządu	przeciwników rządu	obojętnych	niezdecydowanych
	w procentach			
Dobra	60	48	45	27
Zła	29	38	36	22
Trudno powiedzieć	11	14	19	51

Tabela 5

Czy obecnie międzynarodowa sytuacja Polski jest lepsza czy też gorsza, niż była rok temu?	Wskazania			
	zwolenników rządu	przeciwników rządu	obojętnych	niezdecydowanych
	w procentach			
Lepsza	26	10	15	5
Taka sama	44	45	47	27
Gorsza	21	38	26	20
Trudno powiedzieć	9	7	12	48

Nie można pominąć jeszcze jednej sprawy. Przed rokiem stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej był czynnikiem diametralnie różnicującym oceny sytuacji Polski na arenie międzynarodowej. Negatywne oceny tej sytuacji silnie wiązały się ze sprzeciwem wobec przynależności Polski do UE. Obecnie postawa wobec integracji ma jeszcze pewne znaczenie dla oceny sytuacji w tym względzie, jednak już nie tak duże jak w ubiegłym roku. Nadal wśród zwolenników UE jest więcej pozytywnych opinii o sytuacji Polski w świecie niż wśród przeciwników, ale różnica pomiędzy nimi znacznie się zmniejszyła.

Tabela 6

Jaka jest obecnie międzynarodowa sytuacja Polski?	Czy popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest temu przeciwny(a)?					
	Popieram		Jestem temu przeciwny(a)		Trudno powiedzieć	
	VI '05	V '06	VI '05	V '06	VI '05	V '06
	w procentach					
Dobra	69	55	41	47	28	18
Zła	20	33	48	35	33	24
Trudno powiedzieć	11	12	11	18	39	58

Warto też zwrócić uwagę na fakt, że badani deklarujący poglądy lewicowe nieco częściej niż osoby o orientacji prawicowej oceniają krytycznie położenie Polski na arenie międzynarodowej. Tymczasem brak jest klarownego przełożenia tej zależności na elektoraty partii politycznych.

Tabela 7

Jaka jest obecnie międzynarodowa sytuacja Polski?	Elektoraty*					
	PiS	Samoobrona	SLD	PO	Niezdecydowani	Niezamierzający głosować
	w procentach					
Dobra	65	65	62	55	46	44
Zła	22	27	38	38	20	35
Trudno powiedzieć	13	8	0	7	34	21

* Z sześciu partii zasiadających obecnie w Sejmie liczebności w zbadanej próbie potencjalnych elektoratów dwóch z nich są obecnie zbyt małe, by uwzględnić je w analizie szczegółowej (LPR - 17 osób, PSL - 15 osób)

OCENA BEZPIECZEŃSTWA KRAJU

Nasilenie się przekonania, że sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest niekorzystna, może nasunąć przypuszczenie, iż wzrosło poczucie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa kraju. Jednak obawy takie się nie potwierdzają, jest wprost przeciwnie - umocniło się poczucie, że byt Polski nie jest zagrożony. Obecnie trzy czwarte badanych (74%) uważa, że nie ma zagrożenia dla niepodległości kraju, podczas gdy przed rokiem opinię taką wyrażało 65%. Dotychczas tak wysoki poziom poczucia, że bezpieczeństwu Polski nie nie zagraża, zanotowaliśmy tylko raz, w roku 2000, rok po wejściu do NATO.

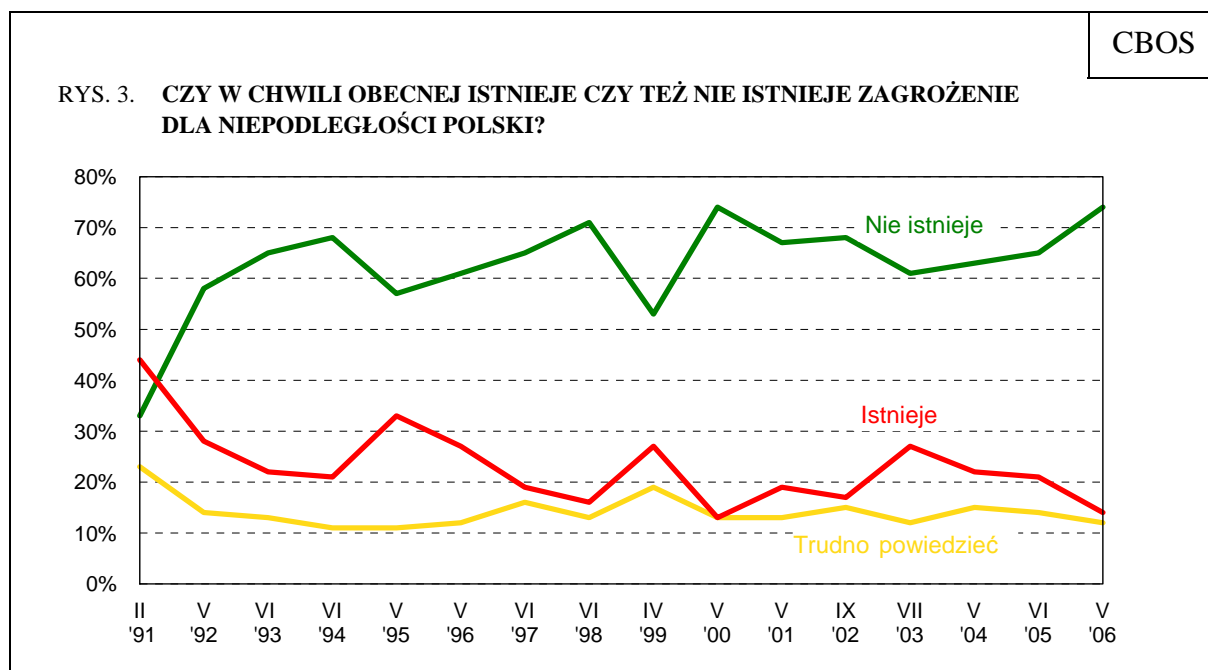

Tabela 8

Czy w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	II '91	V '92	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	IX '02	VII '03	V '04	VI '05	V '06
	w procentach															
Istnieje	44	28	22	21	33	27	19	16	27	13	19	17	27	22	21	14
Nie istnieje	33	58	65	68	57	61	65	71	53	74	67	68	61	63	65	74
Trudno powiedzieć	23	14	13	11	11	12	16	13	19	13	13	15	12	15	14	12

Przekonanie, że obecnie Polska nie jest zagrożona, podzielają badani niezależnie od swych poglądów czy sympatii politycznych. Nie jest też ono szczególnie związane z jakimiś cechami społecznymi czy demograficznymi. Jest natomiast tym częstsze, im większe zainteresowanie badanych polityką, a więc także im lepsza orientacja w sprawach międzynarodowych. Wśród respondentów, którzy swoje zainteresowanie polityką określają jako bardzo duże, odsetek przekonanych, że nie ma obecnie żadnego zagrożenia dla niepodległości Polski, zbliża się do dziewięćdziesięciu procent. Jest to potwierdzenie wysuniętego wcześniej przypuszczenia, że ludzie słabo zorientowani w sprawach politycznych lub nieorientujący się zupełnie mają skłonność do ulegania „czarnemu” stereotypowi losów kraju.

Tabela 9

Czy w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?	Wskazania respondentów, którzy deklarują zainteresowanie polityką:				
	bardzo duże	duże	średnie	małe	żadne
	w procentach				
Istnieje	11	13	15	17	9
Nie istnieje	87	83	78	68	64
Trudno powiedzieć	2	4	7	15	27

Przekonanie o istnieniu zagrożenia dla niepodległości jest także związane z negatywnym stosunkiem do Unii Europejskiej. Warto jednak podkreślić, że choć przeciwnicy integracji nadal częściej niż pozostali wyrażają takie obawy, obecnie znacznie rzadziej niż przed rokiem mają poczucie zagrożenia niepodległości.

Tabela 10

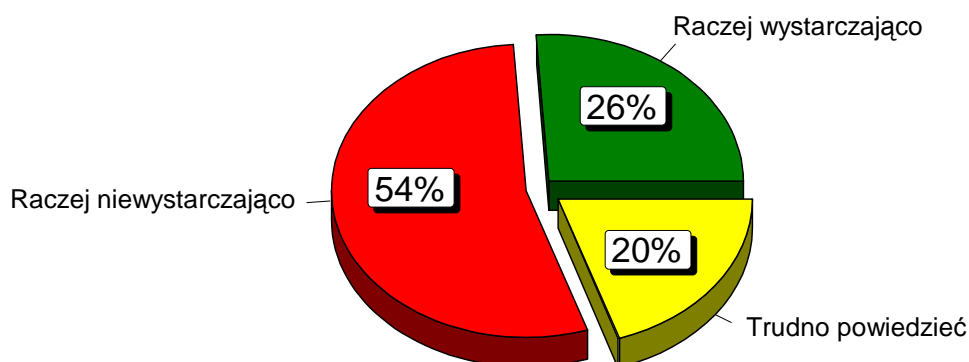
Czy w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?	Czy popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest temu przeciwny(a)?					
	Popiera		Jestem temu przeciwny(a)		Trudno powiedzieć	
	VI '05	V '06	VI '05	V '06	VI '05	V '06
	w procentach					
Istnieje	17	12	41	27	19	17
Nie istnieje	73	80	47	61	37	38
Trudno powiedzieć	10	8	12	12	44	45

Wśród zwolenników integracji spadek tego poczucia jest znacznie mniejszy. Można więc powiedzieć, że umocnienie się przekonania o bezpieczeństwie zewnętrznym kraju w znacznym stopniu wynika z rozwiania obaw, że wstąpienie do Unii Europejskiej zagraża niepodległości kraju.

OCENA POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ

W ostatnim roku pogorszyła się ocena sytuacji Polski na arenie międzynarodowej, a jednocześnie wyraźnie umocniło się przekonanie o braku zagrożenia zewnętrznego. Jak na tym tle oceniana jest polska polityka zagraniczna? Czy wystarczająco chroni ona interesy kraju?

RYS. 4. JAK BY PAN(I) OCENIŁ(A) OBECNĄ POLITYKĘ ZAGRANICZNĄ POLSKI? CZY W STOSUNKACH Z INNYMI KRAJAMI POLSKA WYSTARCZAJĄCO ZABEZPIECZA SWOJE INTERESY?

Ponad połowa badanych jest zdania, że w stosunkach z innymi krajami Polska niewystarczająco zabezpiecza swoje interesy. Opinię przeciwną wyraża o połowę mniej ankietowanych. Proporcje te są prawie takie same jak rok temu. Wprawdzie od ponad dziesięciu lat, odkąd monitorujemy tę kwestię, z jednym tylko wyjątkiem przeważają krytyczne opinie o stopniu zabezpieczenia interesów Polski na forum międzynarodowym, jednak obecnie przewaga ta jest wyraźnie większa niż w drugiej połowie ubiegłej dekady.

Tabela 11

Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	VII '02	VII '03	V '04	VI '05	V '06
	w procentach											
Raczej wystarczająco	23	35	38	36	38	31	24	25	31	28	27	26
Raczej niewystarczająco	60	45	42	42	36	44	54	58	50	50	55	54
Trudno powiedzieć	17	20	20	22	26	25	21	17	19	22	18	20

Opinie, że interesy Polski są wystarczająco chronione, notujemy tym częściej, im wyższy jest poziom zainteresowania polityką. Wśród badanych deklarujących bardzo duże zainteresowanie polityką opinie pozytywne i negatywne na ten temat liczebnie się równoważą.

Tabela 12

Jak by Pan(i) ocenił(a) obecną politykę zagraniczną Polski? Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?	Wskazania respondentów, którzy deklarują zainteresowanie polityką:				
	bardzo duże	duże	średnie	małe	żadne
	w procentach				
Raczej wystarczająco	44	34	27	25	17
Raczej niewystarczająco	45	57	60	52	41
Trudno powiedzieć	12	9	13	23	42

Należy dodać, że podobnie jak w przypadku innych omawianych wyżej ocen związanych z sytuacją Polski na arenie międzynarodowej, tak i w kwestii zabezpieczenia interesów kraju w ciągu minionego roku można zauważyć wyraźną zmianę poglądów wśród przeciwników przynależności Polski do Unii Europejskiej.

Tabela 13

Jak by Pan(i) ocenił(a) obecną politykę zagraniczną Polski? Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?	Czy popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest temu przeciwny(a)?					
	Popieram		Jestem temu przeciwny(a)		Trudno powiedzieć	
	VI '05	V '06	VI '05	V '06	VI '05	V '06
	w procentach					
Raczej wystarczająco	32	29	13	23	19	7
Raczej niewystarczająco	53	55	77	57	36	40
Trudno powiedzieć	15	16	10	20	45	53

W poprzednim roku przeciwnicy integracji różnili się bardzo wyraźnie od zwolenników w ocenie stanu skuteczności polskiej polityki zagranicznej w zabezpieczeniu interesów kraju. Wśród przeciwników integracji przekonanie o niewystarczającej ochronie interesów Polski w stosunkach z innymi krajami było znacznie bardziej rozpowszechnione niż wśród zwolenników. Obecnie stosunek do UE w niewielkim stopniu różnicuje poglądy w tej kwestii. Nastąpiło to wskutek tego, że wśród przeciwników integracji pogląd o niewystarczającej ochronie Polski jest wyraźnie rzadszy niż przed rokiem.

Sytuacja kraju na arenie międzynarodowej postrzegana jest obecnie gorzej niż w ubiegłym roku. Odpowiednio do tego częściej niż przed rokiem konstatowane jest pogorszenie się tej sytuacji w stosunku do roku poprzedzającego. Jednak z drugiej strony

bardzo wyraźnie zmalało poczucie zagrożenia zewnętrznego. Jednocześnie charakterystyczne jest, że większe zainteresowanie polityką, a więc lepsza orientacja w tym, co się dzieje na świecie, sprzyja pozytywnym opiniom o sytuacji Polski na arenie międzynarodowej i to w obydwu aspektach - oceny obecnej sytuacji i postrzegania zmian, jakie zaszły w ciągu ostatniego roku. Sprzyja także częstszemu przekonaniu o nieistnieniu zagrożenia dla niepodległości kraju.

Na podkreślenie zasługuje także wyraźna zmiana w poglądach na sytuację Polski na arenie międzynarodowej, jaka zaszła w ciągu ostatniego roku wśród przeciwników integracji Polski z Unią Europejską. Zmniejszyła się wśród nich liczba osób oceniających negatywnie tę sytuację, a także politykę zagraniczną Polski w aspekcie zabezpieczenia interesów kraju. Wprawdzie nadal wśród przeciwników integracji częściej niż wśród zwolenników można spotkać krytyczne poglądy w tych kwestiach, ale różnice między tymi grupami są znacznie mniejsze.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI